

ТЕМА 3:**ВИДОВЕ И НАПРАВЛЕНИЯ НА ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДНИЯ АНАЛИЗ****1. Основна класификация на ФСА**

1.1. Статичен финансов анализ - насочен е към установяване на моментното състояние на фирмата. Обект на внимание е дейността на фирмата, отразена в счетоводните отчети през последния отчетен период.

1.2. Динамичен финансов анализ - насочен е към третиране на миналото и бъдещето развитие на фирмата. Чрез него се предвиждат печелившия капацитет и финансовите потоци. Ползват се данни от няколко отчетни периода.

2. Видове ФСА в зависимост от дейностите, които се извършват във фирмата

2.1. Анализ на финансовата дейност на фирмата, която е свързана с придобиването на капитали. Финансовата дейност обхваща набавянето, извеждането, реструктурирането и освобождаването на капитали.

2.2. Анализ на инвестиционната дейност на фирмата, която обхваща вложението на капитали. Инвестициите са свързани с активната смяна на наличните /абсолютно ликвидни/ средства, които се превръщат в по-слабо ликвидирани части на имуществото на фирмата.

2.3. Анализ на оперативната дейност на фирмата, която е свързана с използването на придобитите ресурси.

3. Видове ФСА в зависимост от момента на извършване на анализа спрямо осъществяваната дейност**3.1. Предварителен анализ**

- Има за цел да мотивира и установи целесъобразността от започването и развитието на нова дейност, която до този момент не е част от предмета на дейност на фирмата.

- Основава се на маркетингови проучвания, счетоводна информация и данни, получени от външната среда.

- Определят се размера на инвестициите, необходими за започване на новата дейност, финансовия резултат за дадения отчетен период и ефективността от осъществяването на тази дейност по отношение на възвращаемостта на инвестициите и степента на капитализация.

3.2. Текущ анализ

- Има за цел оптимизиране на дейността на фирмата в асортиментен аспект, в стойностен, количествен и качествен израз.
- Основни показатели са прагът на печалбата и критичните точки в разходите на производството.

Направления на текущия анализ:

1. Анализ на собствеността, капиталовата и имуществената структура;
2. Анализ на финансовото равновесие;
3. Анализ на ликвидността;
4. Анализ на платежоспособността;
5. Анализ на обръщаемостта на капитала /общо и диференцирано за основния и оборотния капитал/;
6. Анализ на вземанията /ликвидността на дебиторите/;
7. Анализ на дълга на фирмата;
8. Анализ на доходността на фирмата;
9. Анализ на ефективността на капитала;
10. Анализ на кредитоспособността на фирмата.

Във всяко от направленията на анализа могат да се обособят подгрупи и вътре в тях да се посочат отделни показатели за анализиране на различни страни от дейността на фирмата.

3.3. Последващ анализ - има за цел да се разкрият:

- факторите, които са оказали влияние върху финансовото състояние на фирмата през даден отчетен период;
- посоката на проявлението на тези фактори/изразена количествено и стойностно/;
- да се мотивират предложения за практически промени през следващия период, за да се стимулират положителните тенденции и в максимална степен да се ограничи проявлението на отрицателните.

4. Видове ФСА в зависимост от начина на разглеждане на финансовите отчети

4.1. Сравнителен анализ

Състои се в посочване на данните от финансовите отчети и други финансови документи за два или повече периода /години, тримесечия или месеци/ и установяване на разлики спрямо базисния /предходния/ период.

Ползата от него е многократно по-голяма, когато се извършва за голям брой отчетни периоди. Предоставената от него информация има статистически характер и на тази основа могат да бъдат регистрирани определени тенденции в развитието на фирмата.

За нуждите на сравнителния анализ финансово-счетоводните данни се:

- систематизират по отчетни периоди;
- отразяват се в статистически бази на персонален компютър.

Тези данни:

- осигуряват информация за предисторията на фирмата;
- позволяват съставянето на реалистични бизнес-планове за бъдещото ѝ развитие.

Познаването на тенденциите в развитието има по-голямо значение за вземането на решения, отколкото абсолютните величини на статиите /признаците/ в отчетите. Относителните изменения, изразени в процент или под формата на индекс, могат да коригират изводите, формулирани въз основа на абсолютните изменения /разлики/.

4.2. Структурен анализ

- Използва така наречената обикновена /или сто процента/ форма на финансовия отчет.
- Основава се на определяне на процентното съотношение на величината на даден показател към общата сума на групата икономически еднородни показатели. Например текущите задължения към сумата на всички задължения.

Сравнителният и структурният анализ се срещат в практиката още като хоризонтален и вертикален анализ.

Хоризонтален анализ - проследява изменението на всеки показател в даден отчет в течение на времето, т.е. в динамика, като трансформира баланса в динамичен.

Показател \ Година	2008	2009	Изменение Δ
1	2	3	4 (=3-2)
1. Дълготрайни активи	100 000 лв.	200 000 лв.	+ 100 000 лв.
2. Краткотрайни активи	20 000 лв.	15 000 лв.	- 5 000 лв.
3. Сума на активите $3=1+2$.	120 000 лв.	215 000 лв.	+ 95 000 лв.

Последователност на действията:

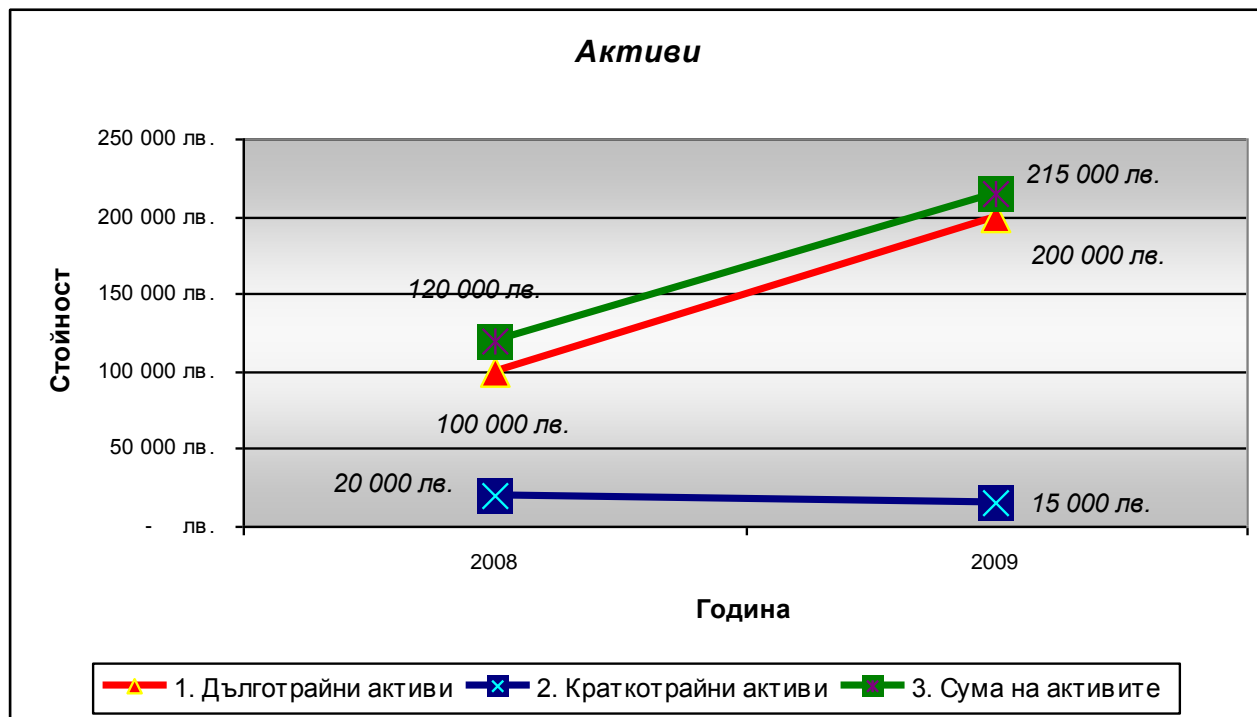
1/ Оглежда се таблицата с входните данни /клетките в бяло/.

2/ Изчислява се сумата на активите в колони 2 и 3 /оранжевите клетки/:
 $100\ 000 + 20\ 000 = 120\ 000$; $200\ 000 + 15\ 000 = 215\ 000$.

3/ Изчислява се изменението в колона 4 като разлика между съответните стойности в колони 3 и 2 /сините клетки/: $200\ 000 - 100\ 000 = 100\ 000$; $15\ 000 - 20\ 000 = - 5\ 000$.

4/ Формулира се извод: Сумата на активите се е увеличила с 95 000 лв., което се дължи на увеличението на дълготрайните активи със 100 000 лв. и намалението на краткотрайните активи с 5 000 лв.

Хоризонталният анализ се представя графично най-добре с *линейна графика /Line/*:

Този вид графики показват моментното състояние на показателите в няколко времеви момента и посоката на изменението им. Възходящата линия показва тенденция на нарастване; низходящата линия – на намаляване.

Вертикален анализ - на практика е статичен /структурен/ анализ, тъй като определя количествените пропорции между отделните обекти във финансовите документи към строго определена дата.

Показател \ Година	2008	Дял
	2	3
1. Дълготрайни активи	80 000 лв.	80 %
2. Краткотрайни активи	20 000 лв.	20 %
3. Сума на активите $3=1.+2.$	100 000 лв.	100 %

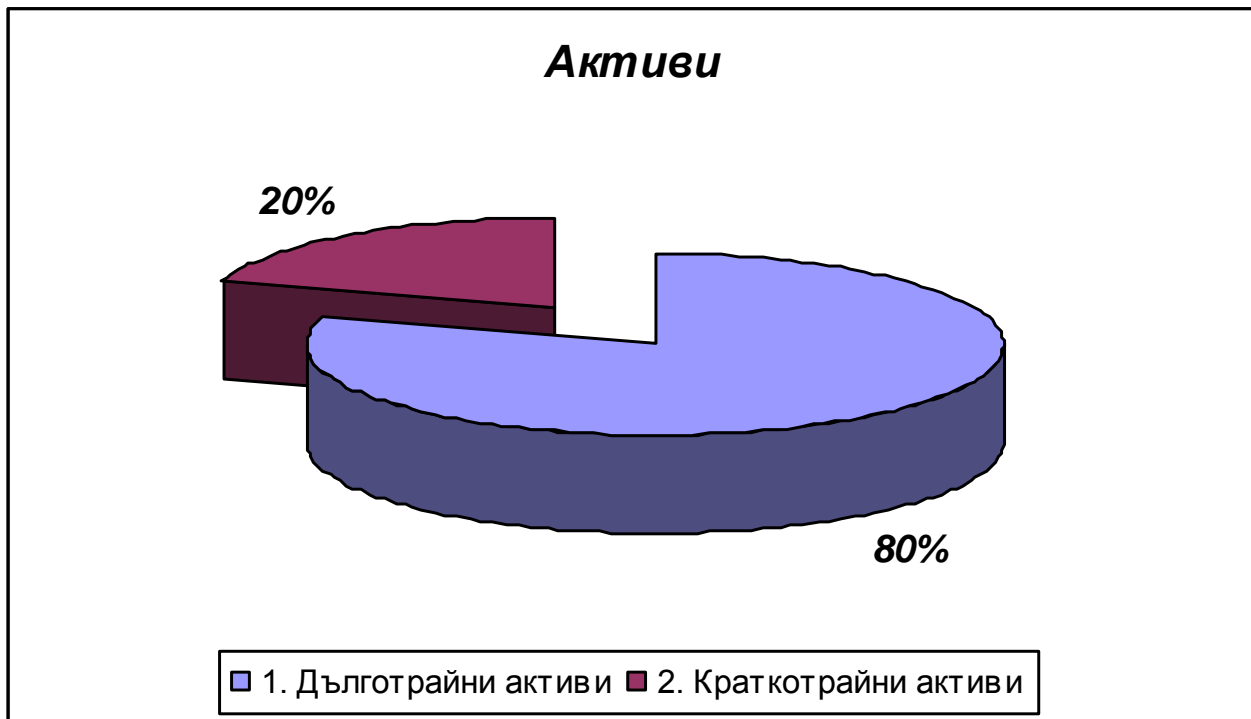
Последователност на действията:

- 1/ Оглежда се таблицата с входните данни /клетките в бяло/.
- 2/ Изчислява се сумата на активите в колона 2 /оранжевата клетка/: $80\,000 + 20\,000 = 100\,000$.
- 3/ Изчислява се процентният дял в колона 3 /сините клетки/:
  - Срещу сумата се записва директно 100%;

- Срещу останалите клетки се записва резултата от формулата (конкр.стойност на актива / сумата на активите * 100); $80\,000 / 100\,000 * 100 = 80\%$.

4/ Формулира се обобщение: Дълготрайните активи заемат 80% от сумата на активите, а краткотрайните активи – 20%.

Вертикалният анализ се представя графично най-добре с *кръгова диаграма /Pie/*.

Този вид графики показват моментното състояние на показателите в един времеви момент, в частност – процентния дял. Може да се направи сравнение кой показател заема по-голяма част от цялото.